

Copyright © 2022 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Gençlik Araştırmaları Dergisi • Ağustos 2022 • 10(27) • 82-91

ISSN 2791-8157

Başvuru | 8 Şubat 2022

Kabul | 16 Temmuz 2022

ARAŞTIRMA / İNCELEME

Ergenlerde Akademik Dayanıklılık ve Okul Tükenmişliğiyle Başa Çıkma Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

*Selim Gündoğan**

Öz

Okul tükenmişliği eğitim süreci devam eden her öğrencide belli dönemlerde görülebilen ve birtakım olumsuzluklara yol açan bir durumdur. Bu yüzden öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkabilme becerilerine odaklanmanın önemli bir konu olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda bu çalışmada ergenlerin akademik dayanıklılıkları ile okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Çalışmanın katılımcı grubu lise eğitimine devam eden yaşları 13 ile 18 arasında olan 272 (%65) kız ve 146 (%35) erkek olmak üzere toplam 418 ergen bireyden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi ölçeği ve akademik dayanıklılık ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda akademik dayanıklılık ve okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin üç alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Regresyon analizi sonucunda ise akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin üç alt boyutunun da anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ulaşılan bulgular literatür doğrultusunda tartışılmış, araştırmacılar ve uygulayıcılar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik Dayanıklılık, Okul Tükenmişliği, Okul Tükenmişliğiyle Başa Çıkma Becerisi, Ergen.

* Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, selimgundogan@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7731-8728

Abstract

School burnout is seen during certain periods of every student's educational career and can cause a variety of problems. Therefore, it can be stated that focusing on students' ability to cope with school burnout is an important issue. Give this dearth; we examined the relationship between adolescents' academic resilience and their ability to cope with school burnout. The study group consisted of 418 adolescent high school students—272 (65%) were females and 146 (35%) males—aged between thirteen and eighteen. We collected data using Coping Skill with School Burnout Scale and the Academic Resilience Scale. We then subjected the data we had gathered to a correlation and regression analysis. The correlation analysis revealed statistically significant relationships between the three sub-dimensions of coping with school burnout scale and academic resilience scale the regression analysis revealed that academic resilience was a significant predictor of all three sub-dimensions of coping with school burnout. We discussed the findings in light of the literature and made suggestions for practitioners and future researchers.

Keywords: Academic Resilience, School Burnout, Coping Skill With School Burnout, Adolescents.

Giriş

İş yaşamına devam eden bireylerde görülen mesleki tükenmişliğin, sadece iş yaşamındaki çalışanlarda değil eğitim yaşamına devam etmekte olan öğrencilerde de ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir (Schaufeli vd. 2002). Böylece okul tükenmişliği kavramı son yıllarda öğrenciler üzerinde araştırma konusu olmaya başlamıştır (Aypay ve Eryılmaz 2011; Gündoğan ve Özgen, 2020; Salmela-Aro vd., 2008, Salmela-Aro vd., 2009; Walburg, 2014).

Okul tükenmişliği literatürde okulun aşırı beklentilerinin sonucunda ortaya çıkan olumsuz bir durum (Aypay, 2011), öğrencinin eğitim sürecinden bıkmaması (Salmela-Aro ve Upadyaya, 2020), eğitim süreçlerinde öğrencinin doyum elde etmemesi ve eğitim sürecinin öğrenci için bir değerinin kalmaması (Gündoğan, 2021) gibi farklı şekillerde ele alınmıştır. Okul tükenmişliği öğrencileri hem psikolojik ve sosyal, hem de akademik açıdan olumsuz etkileyen bir durum olmaktadır (Bask ve Salmela-Aro, 2013; Salmela-Aro ve Upadyaya, 2014). Okul tükenmişliğinin öğrencilerde çeşitli psikolojik problemleri derinleştiren bir olumsuzluk olduğu ifade edilmiştir (Tang, Upadyaya ve Salmela-Aro, 2021). Özellikle depresyon, stres ve kaygı gibi olumsuzlukları artıran bir problem olduğu daha yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur (Lin ve Huang, 2014; Salmela-Aro, Savolainen ve Holopainen, 2009; Seçer, 2015).

Okul tükenmişliği öğrencilerin akademik süreçleri üzerinde de olumsuzluklara neden olmaktadır. Okul tükenmişliği yaşayan öğrencilerde akademik açıdan başarısızlık artmaktadır (Atik, 2016; Madigan ve Curran, 2021; Özdemir, 2015). Okul sürecinde öğrencinin okul tükenmişliğinden kaynaklı olarak motivasyonu düşmekte ve öğrencinin okul etkinliklerine katılımı azalmaktadır (Atik ve Çelik, 2021;

Zalts vd., 2021). Ayrıca öğrenciler okul tükenmişliğinin yol açtığı bıkkınlık hissinden dolayı ailesi ve okul arkadaşlarıyla ilişki problemleri de yaşayabilmektedir (Teuber, Nussbeck ve Wild, 2021). Daha önceki araştırma sonuçları dikkate alındığında okul tükenmişliğinin öğrenciler üzerinde görülen önemli bir sorun olduğu ifade edilebilir.

Araştırmalarda okul tükenmişliğinin ortaokul (Gündoğan ve Özgen, 2020; Noh, Özdemir, 2015; Shin ve Lee, 2013), lise (Aypay ve Eryılmaz, 2011; Salmela-Aro ve Upadyaya, 2020; Seçer ve Gençdoğan, 2012; Walburg, 2014) ve üniversite öğrencilerinde (Boyacı ve Özhan, 2021; Lin ve Huang, 2014; May vd., 2019; Vizoso, Arias-Gundín ve Rodríguez, 2019) sıklıkla görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde okul tükenmişliğinin her öğrenci grubunda görülebilen bir durum olduğu ve öğrencilerin bu durumla başa çıkma becerilerine odaklanmanın önemli olduğu ifade edilebilir (Noh vd., 2018; Shorosh ve Berkovich, 2022).

Önceki araştırmalarda okul tükenmişliğine karşı öğrencileri güçlendiren faktörler olduğu bulunmuştur. Sosyal desteğin öğrencileri okul tükenmişliğine karşı koruyucu bir rolü olduğu bulunmuştur (Jacobs ve Dodd, 2003). Psikolojik sağlık (Fiorilli vd., 2020) ve bilişsel esneklik (Gan, Shang ve Zhang, 2007) kavramlarının da bireyleri çok yönlü ve etkin bir şekilde problemi çözmeye teşvik etmesinden kaynaklı okul tükenmişliğine karşı koruyucu bir rol üstlendiği ifade edilmektedir. Okul iklimi (Molinari ve Grazia, 2021), okula bağlılık (Bilge, Tuzgöl-Dost ve Çetin, 2014; Salmela-Aro ve Upadyaya, 2020) ve okul yaşam kalitesi (Gündoğan ve Özgen, 2020) gibi okula ilişkin faktörlerin de öğrencileri okul tükenmişliğinin üstesinden gelebilmelerinde önemli rolü olduğu ifade edilmiştir.

Literatürdeki çalışmalarda okul tükenmişliği konusunun çok yönlü ele alındığı dikkat çekerken, bu problem durumuyla başa çıkma konusunun sınırlı kaldığı görülmektedir (Ateş, 2016; Gündoğan, 2021; Noh vd., 2018). Okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi; okul tükenmişliği yaşayan bir öğrencinin bu durumun üstesinden gelmek adına etkin bir şekilde çabalaması ve okul tükenmişliğinin yol açtığı birtakım olumsuzluklarla başa çıkıp eğitimine devam etmesi şeklinde tanımlanmıştır (Gündoğan, 2021). Öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde etkisi olduğu düşünülen kavramlardan birisinin akademik dayanıklılık olduğu değerlendirilmektedir. Önceki çalışmalarda da akademik dayanıklılık ile okul tükenmişliği arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenlerde akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğinin negatif yönde bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur (Oyoo vd., 2018; Romano vd., 2021). Başka bir çalışmada tıp öğrencilerinde akademik dayanıklılığın öğrencileri okul tükenmişliğine karşı koruyucu bir rol üstlendiği bulunmuştur (Taheri-Kharameh vd., 2017). Bu çalışmalar akademik dayanıklılığı iyi seviyelerde olan öğrencilerin okul tükenmişliğini daha az yaşadığını işaret etmiştir. Başka bir ifadeyle akademik dayanıklılığı iyi düzeyde olan öğrencilerin okul tükenmişliğiyle daha etkin bir şekilde başa çıkabildiğini göstermiştir. Bu bağlamda düşünüldüğünde akademik dayanıklılık kavramının öğrencilerin okul tükenmişliğinin üstesinden gelmelerinde önemli bir rolü olduğu ifade edilebilir.

Akademik dayanıklılık öğrencilerin akademik süreçte karşılaştığı problemler, stresli durumlar ya da çalışma baskısı ile etkin bir şekilde başa çıkabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Martin, 2002). Cassidy (2016) akademik dayanıklılığın psikolojik sağlamlığı da güçlendirdiği ve zorluklara rağmen

öğrencinin akademik başarısını artıran bir kavram olduğunu ifade etmiştir. Başka bir tanımdaysa akademik dayanıklılık, öğrencilerin eğitim sürecinde sabırlı olması ve sürece uyum sağlayabilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (Perrone, Sedlacek ve Alexander, 2001). Daha önceki tanımları kapsayıcı bir tanımda ise akademik dayanıklılık kavramı için “bireyin hayat akışı içerisinde karşılaştığı zorluklara karşı direnmesi, pes etmemesi, vazgeçmemesi; onlara meydan okuması akademik alanda başarılı olmak için içsel (sebat etme, özgüven, öz yeterlik, olumlu düşünme vb.) ve dışsal (aile, arkadaş, öğretmen, okul vb.) koruyucu faktörleri kullanarak başarılı olma yönünde çaba sarf etmesi” şeklinde bir tanım yapılmıştır (Morsünbül ve Yazar, 2021, s. 2).

Akademik dayanıklılığı iyi düzeyde olan öğrencilerin başa çıkma becerilerinin iyi seviyede olduğu ve karşılaştıkları problem durumuyla yılmadan ve daha etkin başa çıkabildikleri ifade edilmiştir (Kapıkıran, 2020; Kennedy ve Bennett, 2006). Benzer şekilde, akademik dayanıklılığı yüksek öğrencilerin okulda başarısız olma ve bunun bir sonucu olarak okulu bırakma riskine maruz bırakan stresli olay ve koşullara rağmen yüksek düzeyde başarı motivasyonu ve performansı sürdüren kişiler olduğu öne sürülmüştür (Martin ve Marsh, 2006). Yine Martin ve Marsh (2009) tarafından akademik dayanıklılığın bir öğrencinin eğitim süreçlerine büyük riskler olarak görülen akut veya kronik olumsuzlukların üstesinden gelmekte önemli bir rolü üstlendiği belirtilmektedir.

Akademik dayanıklılığın öğrencilerin okul sürecinde de yaşadığı pek çok problemin üstesinden gelebilmelerinde önemli bir role sahip olduğu ifade edilmiştir (Rudd vd., 2021). Morales (2008a) 50 öğrenci üzerinde yürüttüğü bir araştırmada nitel görüşmeler sonucunda akademik dayanıklılığın öğrencilerin stresli bir durumla başa çıkabilmelerinde önemli bir rol üstlendiğini ve öğrencilerin başa çıkma becerisini artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Meneghel vd. (2019) araştırmalarında akademik dayanıklılığın öğrencilerin akademik doyumlarıyla performanslarını artırdığını ve okul sürecinde öğrencileri problem durumlarına karşı güçlendirdiğini bulmuşlardır. Akman, Abaslı ve Polat (2018) araştırmalarında akademik dayanıklılığın öğrencilerin problem çözme ve öğretmene güven üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğunu ve hem problem çözme becerisini hem de öğretmene güvenlerini artırmakta olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak akademik dayanıklılık ile ilgili tanımlarda ve kuramsal görüşlerde akademik dayanıklılığın öğrencilerin sorunlarla başa çıkabilmelerinde önemli bir rol üstlendiği dikkat çekmektedir. Daha önce yürütülmüş araştırmalarda da akademik dayanıklılığın öğrencilerin okul sürecinde farklı problemlerle başa çıkabilmelerinde etkili olduğu ve öğrencilere olumlu yönde katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktadan hareketle öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşı karşıya kaldığı bir sorun olan okul tükenmişliğiyle başa çıkabilmelerinde akademik dayanıklılığın rolünün incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Literatürde son yıllarda neredeyse tüm öğrencilerde görülen ve öğrencilerin belli dönemlerde az ya da çok yaşadığı bir durum olan okul tükenmişliği kavramı araştırma konusu yapılmıştır. Daha önceki çalışmalarda yukarıda da raporlaştırıldığı gibi genel olarak okul tükenmişliğini artıran ya da öğrencileri okul tükenmişliğine karşı güçlendiren faktörlere, okul tükenmişliğinin öğrencilerde yol açtığı olumsuz durumlara odaklanıldığı görülmektedir. Ancak okul tükenmişliğiyle başa çıkma

becerisinin araştırılmasının sınırlı kaldığı görülmektedir (Ateş, 2016; Noh vd., 2018). Daha önce yapılan bir araştırmada Türk kültüründe lise öğrencileri üzerinde test edilen bir modelde öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde okul iklimi, akademik güdülenme, öznel iyi oluş ve öz düzenlemenin etkili olduğu bulunmuştur (Gündoğan, 2021). Bu bağlamda bu çalışmada da problem durumundan ziyade çözüme odaklanmak adına okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi konusu ele alınmıştır. Bu noktadan hareketle daha önceki çalışmalarda okul tükenmişliği üzerinde etkisi olduğu bulunan akademik dayanıklılık kavramıyla, okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin ilişkisi ele alınmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarının önleyici rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın sonucunun her öğrenci gruplarında görülen bir durum olduğu belirtilen okul tükenmişliği (Walburg, 2014) problemine karşı çözüm yolları bulabilmelerinde okul psikolojik danışmanları, eğitimciler ve sahadaki araştırmacılar için veri sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca literatürdeki bu konudaki boşluğa da katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Akademik dayanıklılığın ergenlerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde yordayıcı etkisinin olup olmadığı çalışmanın odak noktasını oluşturmuştur. Bu bağlamda çalışmanın alt problemleri aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

1. Ergenlerde akademik dayanıklılık ve okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ergenlerde akademik dayanıklılık okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Bu araştırma akademik dayanıklılıkla okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi arasındaki ilişkiyi ele alan ilişkisel modelde yürütülmüş bir çalışmadır (Büyükoztürk vd., 2017).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın katılımcı grubu Niğde ilinde 2 farklı lisede eğitimine devam eden yaşları 13 ile 18 arasında değişmekte olan 272 (%65) kız ve 146 (%35) erkek olmak üzere toplam 418 ergenden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan ergenlerin 145'i (%34.7) 9. sınıf, 104'ü (%34.9) 10. sınıf, 82'si (%19.6) 11. sınıf ve 87'si (%20.8) 12. sınıfta eğitimine devam etmektedir.

Veri Toplama Araçları

Okul Tükenmişliğiyle Başa Çıkma Becerisi Ölçeği: Öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerilerini ölçmek amacıyla Gündoğan (2021) tarafından lise öğrencileri üzerinde geliştirilmiştir. Ölçek toplam varyansın %44.04'ünü açıklayan 3 faktörlü ve 21 maddeden oluşan 4'lü likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçek kaçınan (pasif) başa çıkma, aktif (işlevsel) başa çıkma ve duygusal (işlevsel olmayan) başa çıkma şeklinde üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kaçınan ve duygusal başa çıkma alt boyutları işlevsel olmayan başa çıkmayı ölçerken, aktif başa çıkma alt boyutuysa işlevsel başa çıkma becerilerini ölçmektedir. Her bir boyut kendi içerisinde değerlendirilmekte ve ölçeğin toplam puanı alınmamaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı sırasıyla her bir boyut için .86, .70 ve .74 şeklinde; iki

yarı güvenilirlikse .82, .71 ve .75 şeklinde bulunmuştur (Gündoğan, 2021). Ölçeğin DFA sonucu uyum değerleri $X^2/sd= 1.92$, AGFI=.88, GFI=.91, CFI=.92, RMSEA=.05, SRMR=.05 olarak bulunmuştur (Gündoğan, 2021). Bu çalışma kapsamında iç tutarlık katsayısı sırasıyla her bir boyut için .84, .75 ve .68 şeklinde, ölçeğin toplamı içinse .76 olarak bulunmuştur. Ayrıca bu çalışma kapsamında yapılan DFA sonucu ölçeğin uyum değerleri; $X^2/sd= 2.36$, AGFI=.88, GFI=.91, CFI=.90, TLI=.84, RMSEA=.06 ve SRMR=.05 olarak bulunmuştur

Akademik Dayanıklılık Ölçeği:

Akademik Dayanıklılık Ölçeği, lise öğrencilerinin, akademik dayanıklılıklarını belirleyebilmek için Martin ve Marsh (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek altı madde ve tek boyuttan oluşan 7'li likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması Kapıkıran (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .89, test tekrar test güvenilirliği .82 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam korelasyonunun .59 ile .78 arasında değişmekte olduğu bulunmuştur. Yine uyarlama çalışması sonucu uyum değerleri; GFI= .98, AGFI= .95, SRMR= .0036, RMSEA=.068, CFI = .98 ve NNFI=.96 olarak bulunmuştur (Kapıkıran, 2012). Bu çalışma kapsamında iç tutarlık katsayısı .75 olarak bulunmuştur. Ayrıca bu çalışma kapsamında yapılan DFA sonucu ölçeğin uyum değerleri; $X^2/sd= 2.01$, AGFI=.96, GFI=.98, CFI=.98 TLI=.96, RMSEA=.04 ve SRMR=.03 olarak bulunmuştur.

İşlem ve Veri Analizi

Gerekli veri toplama izinleri alındıktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 26/01/2022 tarihli ve 2022/01-13 nolu etik kurul kararı). Evreni yansıtmaya olasılığı yüksek olduğu düşünülen 2 lise belirlenmiş ve çalışmanın verileri bizzat sorumlu araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırmacı tarafından katılımcılara çalışmanın amacı, kapsamı ve katılımın gönüllülük esasına göre olduğu açıklanmıştır. Ayrıca çalışmaya katıldıktan sonra da araştırmadan istedikleri bir anda ölçekleri doldurmaktan vazgeçip ayrılacakları vurgulanmıştır. Çalışmaya toplam 426 öğrenci katılmayı ve ölçekleri doldurmayı kabul etmiştir. Ölçekleri ciddi eksiklikler bırakarak dolduran 8 katılımcının verileri veri setine dâhil edilmemiş ve 418 katılımcıdan toplanan verilerle analiz sürecine geçilmiştir.

Verilerin analizi öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinde -1.5 ile +1.5 arasında olma kriteri gözetilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Basıklık ve çarpıklık değerleri çalışmanın değişkenleri için -.68 ile +1.28 arasında değişmekte olduğu bulunmuştur. Söz konusu değerler verilerin normal dağılmakta olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Regresyon analizi öncesindeyse birtakım ön koşullar kontrol edilmiştir. İlk olarak verilerin arasında .80'den küçük bir korelasyon değeri olması ve çoklu bağlantı probleminin olmaması kriteri göz önüne alınmıştır (Büyüköztürk, 2007). Değişkenler arasındaki ikili ilişkilerde korelasyon değerinin .80'den küçük olduğu bulunmuştur. Yine regresyon analizi için ön koşullardan doğrusallık, eşvaryanslılık, uç değerler, hataların bağımsızlığı ve tekillik varsayımları kontrol edilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Elde edilen sonuçlar regresyon analizi için ön koşulların sağlandığını göstermiştir. Veri setinde uç değerler olup olmadığı incelenmiş ve uç değer olmadığı görülmüştür.

Bulgular

Bu bölümde ilk olarak çalışmanın değişkenleri olan okul tükenmişliğiyle kaçınan başa çıkma (OTKBÇ), okul tükenmişliğiyle aktif başa çıkma (OTABÇ), okul tükenmişliğiyle duygusal başa çıkma (OTDBÇ) ve akademik dayanıklılık (AD) değişkenleri arasındaki ilişkiye dair korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir (Tablo-1). Daha sonra ise akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisini yordayıcılığına dair regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir (Tablo-2).

Tablo 1. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	1	2	3	4	Ort.	ss	Çarp.	Bask.
1. OTKBÇ	---				22.81	6.17	1.28	1.03
2. OTABÇ	-.03	---			12.62	3.10	.12	-.32
3. OTDBÇ	.25**	.05	---		7.25	2.36	.19	-.68
4. AD	-.35**	.27**	-.29**	---	25.17	7.63	.18	-.40

** $p < .01$

Tablo-1 incelendiğinde akademik dayanıklılıkla okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin kaçınan başa çıkma alt boyutu ($r = -.35$, $p < .01$) ve duygusal başa çıkma alt boyutu ($r = -.29$, $p < .01$) arasında negatif yönde bir ilişki; aktif başa çıkma alt boyutu ($r = .27$, $p < .01$) arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Söz konusu ikili ilişkiler .80'dan düşük bir değerde olduğu için çoklu bağlantı probleminin olmadığı ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2007).

Tablo 2. Regresyon Analizine Dair Bulgular

Yordayıcılar	OTKBÇ			OTABÇ			OTDBÇ		
	B	SH	β	B	SH	β	B	SH	β
Sabit	29.91	.98		9.91	.51		9.49	.38	
Akademik Dayn.	-.28	.03	-.35***	.11	w.02	.27***	-.09	.02	-.29***
		$R^2 = .12$			$R^2 = .07$			$R^2 = .08$	
		$F = 57.66(1-416)$			$F = 31.39(1-416)$			$F = 36.78(1-416)$	

*** $p < .001$ (SH= Standart Hata)

Tablo-2 incelendiğinde yapılan regresyon analizi sonucunda akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin kaçınan başa çıkma alt boyutunun negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu ve varyansın %12'sini açıkladığı görülmektedir ($B = 29.91$, $\beta = -.28$, $p < .001$). Ayrıca akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin aktif başa çıkma alt boyutunun

pozitif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu ve varyansın %7'sini açıkladığı görülmektedir ($B=9.91$, $\beta=.11$, $p<.001$). Yine tablo-2 incelendiğinde; akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin duygusal başa çıkma alt boyutunun negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğu ve varyansın %8'ini açıkladığı görülmektedir ($B=9.49$, $\beta=-.29$, $p<.001$).

Tartışma ve Sonuç

Okul tükenmişliği her öğrencinin eğitim sürecinde belli bir dönemde yaşadığı ve öğrencilere olumsuz yansımaları olan bir durumdur (Korhonen vd., 2016; Salmela-Aro ve Read, 2017). Daha önceki araştırmalarda okul tükenmişliğinin çok boyutlu ele alındığı ancak öğrencilerin yaşadığı okul tükenmişliği sorunuyla başa çıkma becerisinin çok fazla incelenmediği görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde etkisi olduğu düşünülen akademik dayanıklılık kavramıyla okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin ilişkisi ele alınmıştır.

Akademik dayanıklılığın öğrencilerin güçlü yanlarını fark edip ve güçlü yanlarına odaklanıp bir problem durumunun üstesinden gelebilmelerinde önemli bir role sahip olduğu öne sürülmüştür (Morales, 2008a; Morales, 2008b). Akademik dayanıklılığın okul süreçlerindeki problemlerle başa çıkmanın yanında okul dışında bireylerin karşılaştığı problemlerin çözümünde de önemli bir rol üstlendiği ifade edilmektedir (Jowkar vd., 2014). Eğitim dayanıklılık modelinde akademik dayanıklılığın bireyleri güçlendirici bir faktör olduğu ve okul süreçlerinde ortaya çıkan problemlerin çözümünde olumlu yönde etkili bir rol üstlendiği ifade edilmiştir (Wang vd., 1994; Wang vd., 1999). Ayrıca, Richardson vd. (1990) tarafından öne sürülen dayanıklılık modeline göre de bireyler yaşamda zorluklarla veya bir kriz durumuyla mücadele edecek doğuştan gelen bir dayanıklılık eğilimine sahiptir. Bu bağlamda akademik dayanıklılığın da eğitim süreçlerindeki zorluklarla mücadelede ve başa çıkabilmekte önemli bir role sahip olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmada ulaşılan sonuç ise okul sürecinde öğrencinin yaşadığı okul tükenmişliği problemiyle başa çıkabilmesinde akademik dayanıklılığın etkili olduğunu göstermektedir.

Mevcut çalışmada akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin alt boyutlarından işlevsel olmayan başa çıkma yöntemi kaçınan ve duygusal başa çıkmanın negatif yönde bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin alt boyutlarından işlevsel olan başa çıkma yöntemi aktif başa çıkmanın pozitif yönde bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Çalışmadaki sonuç öğrencilerin akademik dayanıklılığının iyi seviyede olmasının okul tükenmişliğiyle etkin bir şekilde başa çıkabilmesine olumlu yönde yansımakta olduğunu göstermektedir. Yine bu çalışmanın sonucuna göre; akademik dayanıklılığı düşük olan öğrencilerinse daha çok işlevsel olmayan başa çıkma yöntemlerini seçtiği, başka bir ifadeyle okul tükenmişliğiyle başa çıkmaktansa pes etme ya da çözümü başka kaynaklardan bekleme yollarını seçtikleri söylenebilir.

Literatürde akademik dayanıklılıkla okul tükenmişliği arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar olduğu dikkat çekmektedir. Ergenler üzerinde yürütülen çalışmalarda akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğinin negatif yönde bir yordayıcısı olduğu sonucu elde edilmiştir (Oyoo vd., 2018; Romano vd., 2021). Tıp eğitimine devam eden öğrenciler üzerinde yürütülen başka bir çalışmada da akademik dayanıklılığın öğrencileri okul tükenmişliğine karşı koruyucu bir rol üstlendiği bulunmuştur (Taheri-Kharameh vd., 2017). Ayrıca Gündoğan (2021) tarafından Türkiye'de lise eğitimine devam eden ergenler

üzerinde karma yöntemle yürütülen araştırmada hem nicel hem de nitel bulguların sonuçlarına göre akademik dayanıklılığa benzer bir kavram olduğu düşünölen öz düzenlemenin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becericisi üzerinde etkisinin olduğu bulunmuştur. Söz konusu bu çalışmaların sonuçları mevcut araştırmada ulaşılan sonucu destekler niteliktedir. Bunlara ek olarak akademik dayanıklılığın bireylerin gerek normal yaşamda gerekse eğitim sürecinde bir problem durumuyla başa çıkarken bireyleri güçlendirici ve başa çıkma becerisini artırıcı bir etkisinin olduğu ifade edilmiştir (Kapıkıran, 2020; Kennedy ve Bennett, 2006; Meneghel vd., 2019; Rudd vd., 2021). Mevcut çalışmada da akademik dayanıklılığın öğrencilerin okul tükenmişliğiyle etkin ve aktif başa çıkma becerileri üzerinde olumlu bir katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dahası önceki çalışmalarda akademik dayanıklılığın problem çözme ve başa çıkma üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğu da bulunmuştur. Morales (2008a) çalışmasında akademik dayanıklılığın okul sürecindeki problemlerle başa çıkabilmekte öğrenciler için önemli bir rol üstlendiği bulunmuştur. Meneghel vd. (2019) çalışmalarında akademik dayanıklılığın okul sürecinde problemlerle baş etmede önemli olduğunu ve öğrencileri güçlendirici bir rol üstlendiğini bulmuşlardır. Ayrıca DiTullio (2014) akademik dayanıklılığın zorlu eğitim süreçlerinde öğrenciyi iten güç ve problemlerin üstesinden gelip ilerlemesini kolaylaştıran bir faktör olduğunu öne sürmektedir. Sonuç olarak literatürdeki daha önceki çalışmaların sonuçları ve kuramsal görüşler bu çalışmadaki sonucu desteklemektedir. Bu çalışmadaki sonucunun mevcut literatürle tutarlı olduğu öne sürülebilir. Bu noktada bu çalışmanın sonucuna göre akademik dayanıklılığın öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkabilmesinde etkili olduğu ve olumlu bir katkısının olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışmada akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde etkili olduğunun bulunmasının yanında literatürde başka faktörlerin de okul tükenmişliğinin üstesinden gelebilmelerinde öğrencileri güçlendirici rolünün olduğu bulunmuştur. Örneęin; sosyal desteğin öğrencilerin yaşadığı okul tükenmişliğiyle başa çıkabilmesinde, okul tükenmişliğinin yol açtığı olumsuzlukların üstesinden gelebilmelerinde önemli bir rolünün olduğunu ortaya koyan araştırmalar mevcuttur (Çam vd., Kim vd., 2018; Kutsal & Bilge, 2012). Bunun yanında literatürde okulla ilişkili faktörlerin de öğrencilerin okul tükenmişliğinin üstesinden gelebilme becerisi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Bu faktörler arasında okul iklimi (Gündoğan, 2021), okula bağlılık (Vasalampi vd., 2009) ve öğretmene güven (Atik & Özer, 2020) gibi faktörler olduğu görölmektedir. Yine literatürdeki daha önceki araştırmalarda akademik dayanıklılık dışında başka bireysel faktörlerin de öğrencilerin okul tükenmişliğinin üstesinden gelebilme becerisi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Örneęin; öz düzenleme becerisi (Gündoğan, 2021), bilişsel esneklik (Gan vd., 2007), öznel zindelik (Sarıçam, 2015) ve öz yeterlik algısı (Martos Martínez vd., 2021) gibi değişkenlerin bireysel faktörler arasında olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak mevcut çalışmada akademik dayanıklılığın okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde olumlu yönde bir etkisinin bulunmasına rağmen, tek başına akademik dayanıklılığın etkili olmadığı da ifade edilebilir.

Öneriler ve Sınırlılıklar

Literatürde öne sürölen akademik dayanıklılığın öğrencileri problem durumuna karşı güçlendirici rolünün olduğu görüşü de dikkate alınarak (Akman, Abaslı ve Polat, 2018; Kennedy ve Bennett, 2006)

bu çalışmada ulaşılan sonuca göre okullarda öğrencilerin akademik dayanıklılığını artırmaya dönük etkinlikler planlanması önerilebilir. Bu kapsamda okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programı hazırlanırken programa akademik dayanıklılığı artırmaya dönük etkinlikler ve grup rehberliği çalışmaları da eklenebilir. Aynı şekilde okul tükenmişliği yaşayan öğrencilere dönük psiko eğitim programı hazırlanabilir ve psiko eğitim programında akademik dayanıklılığı artırmaya dönük bilgi ve becerilere de yer verilebilir. Araştırmacılara ise öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerilerini artırmaya dönük deneysel çalışmalar planlayıp, öğrencilerin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisini artırmaya dönük bir süreç yürütmeleri önerilebilir. Bu noktada araştırmacılar deneysel çalışmalarında öğrencilerin akademik dayanıklılığını artırmaya dönük ya da öğrencilere akademik dayanıklılıklarının farkındalığını kazandırmaya yönelik oturumlar planlayabilirler. Ayrıca konu ile ilgili araştırma yürütülecek araştırmacılar okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde okul süreçlerinin, psikolojik sağlamlığın, öz düzenleme ve öz yeterlik algısının etkisini incelemeye dönük yeni araştırmalar tasarlayabilirler. Yürütülecek bu araştırmaların sonuçlarının okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisinin daha etraflıca literatürde ele alınmasına katkı sunacağı düşünülebilir.

Bu çalışmanın belli sınırlıkları bulunmaktadır. İlk sınırlılık çalışma grubunu sadece liseye devam eden ergen bireylerin oluşturmuş olmasıdır. Yeni araştırmalarda ortaokul veya üniversite öğrencileri de dahil edilip, katılımcı grubun çeşitliliği artırılarak bu sınırlılık azaltılabilir. Çalışmanın diğer bir sınırlılığı tek seferde veri toplanılan kesitsel bir çalışma olmasıdır. Boylamsal araştırmalar planlanıp bireylerin okul tükenmişliği durumuyla başa çıkma becerisi üzerinde akademik dayanıklılığın etkisinin zaman içindeki değişimleri de incelenebilir. Nicel araştırmaların bir özelliği de öz bildirim dayalı ölçek, anket gibi veri toplama araçlarıyla verilerin toplanmasıdır. Bu çalışmada da öz bildirim dayalı ölçeklerle veri toplanmıştır. Bu kapsamda nicel araştırmaya nitel boyutta eklenerek ya da araştırma süreci karma yöntemle planlanarak bu sınırlılık da aşılabılır. Bu araştırmada okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerisi üzerinde sadece bir değişkenin etkisi incelenmiştir. Yeni araştırmalarda bağımsız değişken sayısı artırılıp daha da geniş örneklerde bir araştırma planlanabilir. Böylece genellenebilirliği daha yüksek sonuçlar elde edilebilir.

High School Students' Academic Resilience and School Burnout Coping Skills

*Selim Gündoğan**

Introduction

School burnout negatively affects students academically, psychologically, and socially (Salmela-Aro & Upadyaya, 2014). Although several studies have examined school burnout, very few deal with coping with this problem (Ateş, 2016; Gündoğan, 2021; Noh et al., 2018). Coping with school burnout is defined as a student's ability to use his or her current coping skills against school burnout to successfully overcome school burnout, to reduce any negative effects that may result, and to resume education more effectively (Gündoğan, 2021, p. 44).

Academic resilience is believed to have an impact on students' ability to cope with school burnout. Previous studies have also revealed the relationship between academic resilience and school burnout. For instance, Oyoo et al. (2018) found academic resilience to be a negative predictor of school burnout in secondary school students. Similarly, Romano et al. (2021) found academic resilience to have a negative predictive effect on school burnout.

Given the prevalence of school burnout among students, several studies have taken up examining it. Previous studies have examined which factors increase and decrease school burnout. It seems, however, that coping with school burnout remains understudied. As such, we have endeavored to explore coping with school burnout in hopes of determining viable solutions. Accordingly, we have set out to discuss the relationship between academic resilience—found to have an effect on school burnout in previous studies—and methods

* Asst. Prof., Niğde Ömer Halisdemir University, Department of Educational Sciences, selimgundogan@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7731-8728

used to cope with school burnout. In short, we have aimed to ascertain whether academic resilience is a positive predictor of adolescents' abilities to cope with school burnout. We constructed two relevant sub-problems:

1. Is there a significant relationship between adolescents' abilities to cope with school burnout and academic resilience?
2. Is academic resilience a significant predictor of adolescents' abilities to cope with school burnout?

Method

Given the quantitative nature of our study, we decided to format it into a relation study whose two variables are adolescent students' academic resilience and abilities to cope with school burnout. Relational studies deal with relationships between two or more variables (Büyüköztürk et al., 2017). We recruited a total of 418 adolescent high school students—272 (65%) females and 146 (35%) males—aged between thirteen and eighteen. Of this total, 145 (34.7%) were in ninth grade, 104 (34.9%) were in tenth grade, 82 (19.6%) were in eleventh grade, 87 (20.8%) were in twelfth grade.

Results and Discussion

We found academic resilience to be a negative predictor of emotional coping and avoidance of dysfunctional coping. We found academic resilience to be a functional coping method and a positive predictor of active coping. Our findings demonstrate that a high level of academic resilience reflects positively on their ability to effectively cope with school burnout. The results of our study show that students with low academic resilience mostly resort to dysfunctional coping methods, meaning that they prefer to give up or wait for a solution from other sources instead of actively seeking ways to overcome school burnout.

Although previous studies examine correlate between academic resilience and school burnout, these studies did not find anything that directly addresses the relationship between high school students' academic resilience and their ability to cope with school burnout. Studies conducted on adolescents have found that academic resilience is a negative predictor of school burnout (Oyoo et al., 2018; Romano et al., 2021). One study conducted with university-level medical students found that academic resilience warded off school burnout (Taheri-Kharameh et al., 2017). Previous studies' results support the conclusion reached in our study. In addition, academic resilience has an empowering effect that leads to more highly developed coping skills both in one's normal and educational life (Kapıkıran, 2020; Kennedy & Bennett, 2006; Meneghel et al., 2019; Rudd et al., 2021).

Kaynakça/References

- Akman, Y., Abashi, K., & Polat, Ş. (2018). Duygusal özerklik, öğrenci yılmazlığı, öğretmene güven ve problem çözme becerilerine yönelik algı arasındaki ilişkilerin öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 987-1012.
- Ateş, B. (2016). Effect of solution focused group counseling for high school students in order to struggle with school burnout. *Journal of Education and Training Studies*, 4(4), 27-34. <https://doi.org/10.11114/jets.v4i4.1254>
- Atik, S., & Çelik, O. T. (2021). Analysis of the relationships between academic motivation, engagement, burnout and academic achievement with structural equation modelling. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 8(2), 118-130. <https://doi.org/10.33200/ijcer.826088>

- Atik, S. (2016). *Akademik başarının yordayıcıları olarak öğretmene güven, okula karşı tutum, okula yabancılaşma ve okul tükenmişliği* (Doktora tezi.) Malatya, İnönü Üniversitesi.
- Atik, S., & Özer, N. (2020). The direct and indirect role of school attitude alienation to school and school burnout in the relation between the trust in teacher and academic achievements of students. *Education and Science, 45*(202).441-458.
- Aypay, A. (2011). Elementary school student burnout scale for grades 6-8: A study of validity and reliability. *Educational Sciences: Theory and Practice, 11*(2), 520-527.
- Aypay, A., & Eryılmaz, A. (2011). Lise öğrencilerinin derse katılmaya motive olmaları ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(21), 26-44.
- Bask, M., & Salmela-Aro, K. (2013). Burned out to drop out: Exploring the relationship between school burnout and school dropout. *European Journal of Psychology of Education, 28*(2), 511-528. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0126-5>
- Bilge, F., Tuzgöl-Dost, M., & Çetin, B. (2014). Factors affecting burnout and school engagement among high school students: Study habits, self-efficacy beliefs, and academic success. *Educational Sciences: Theory and Practice, 14*(5), 1721-1727. <https://doi.org/10.12738/estp.2014.5.1727>
- Boyacı, M., & Özhan, M. B. (2021). Üniversite öğrencilerinde okul tükenmişliği: Psikolojik sağlamlık, umut ve pozitifliğin rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19*(2), 1178-1198. <https://doi.org/10.37217/tebd.896692>
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri el kitabı, istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cassidy, S. (2016). The academic resilience scale (ARS-30): A new multidimensional construct measure. *Frontiers in Psychology, 7*, 1787. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01787>
- Çam, Z., Deniz, K. Z., & Kurnaz, A. (2014). Okul tükenmişliği: Algılanan sosyal destek, mükemmeliyetçilik ve stres değişkenlerine dayalı bir yapısal eşitlik modeli sınaması. *Eğitim ve Bilim, 39*(173), 312-327.
- DiTullio, G. (2014). Classroom culture promotes academic resiliency. *Phi Delta Kappan, 96*(2), 37-40. <https://doi.org/10.1177/0031721714553408>
- Fiorilli, C., Farina, E., Buonomo, I., Costa, S., Romano, L., Larcana, R., & Petrides, K. V. (2020). Trait emotional intelligence and school burnout: The mediating role of resilience and academic anxiety in high school. *International Journal Of Environmental Research And Public Health, 17*(9), 3058. <https://doi.org/10.3390/ijerph17093058>
- Gan, Y., Shang, J., & Zhang, Y. (2007). Coping flexibility and locus of control as predictors of burnout among Chinese college students. *Social Behavior and Personality: An International Journal, 35*(8), 1087-1098. <https://doi.org/10.2224/sbp.2007.35.8.1087>
- Gündoğan, S., & Özgen, H. (2020). The relationship between the quality of school life and the school burnout. *International Journal of Evaluation and Research in Education, 9*(3), 531-538. <https://doi.org/10.11591/ijere.v9i3.20686>
- Gündoğan, S. (2021). Lise öğrencilerinin okul tükenmişliğiyle başa çıkma becerileri üzerine bir model testi: Karma yöntem araştırması (Doktora tezi). Erzurum, Atatürk Üniversitesi.
- Jacobs, S. R., & Dodd, D. (2003). Student burnout as a function of personality, social support, and workload. *Journal of College Student Development, 44*(3), 291-303. <https://doi.org/10.1353/csd.2003.0028>
- Jowkar, B., Kojuri, J., Kohoulat, N., & Hayat, A. A. (2014). Academic resilience in education: the role of achievement goal orientations. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism, 2*(1), 33-38. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4235534/>
- Kapıkıran, Ş. (2012). Validity and reliability of the academic resilience scale in Turkish high school. *Education, 132*, 474-483.

- Kapıkıran, Ş. (2020). Ergenlerde ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide akademik dayanıklılığın aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 409-430. <https://doi.org/10.9779/paufed.521230>
- Kennedy, A. C., & Bennett, L. (2006). Urban adolescent mothers exposed to community, family, and partner violence: Is cumulative violence exposure a barrier to school performance and participation? *Journal of Interpersonal Violence*, 21, 750-773. <https://doi.org/10.1177/0886260506287314>
- Kim, B., Jee, S., Lee, J., An, S., & Lee, S. M. (2018). Relationships between social support and student burnout: A meta-analytic approach. *Stress and Health*, 34(1), 127-134. <https://doi.org/10.1002/smi.2771>
- Korhonen, J., Tapola, A., Linnanmäki, K., & Aunio, P. (2016). Gendered pathways to educational aspirations: The role of academic self-concept, school burnout, achievement and interest in mathematics and reading. *Learning and Instruction*, 46, 21-33. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2016.08.006>
- Kutsal, D., & Bilge, F. (2012). Lise öğrencilerinin tükenmişlik ve sosyal destek düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 283-297.
- Lin, S. H., & Huang, Y. C. (2014). Life stress and academic burnout. *Active Learning in Higher Education*, 15(1), 77-90. <https://doi.org/10.1177/1469787413514651>
- Madigan, D. J., & Curran, T. (2021). Does burnout affect academic achievement? A meta-analysis of over 100,000 students. *Educational Psychology Review*, 33(2), 387-405. <https://doi.org/10.1007/s10648-020-09533-1>
- Martin, A. (2002). Motivation and academic resilience: Developing a model for student enhancement. *Australian Journal of Education*, 46(1), 34-49. <https://doi.org/10.1177/000494410204600104>
- Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-281. <https://doi.org/10.1002/pits.20149>
- Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2009). Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual framing of causes, correlates and cognate constructs. *Oxford Review of Education*, 35(3), 353-370. <https://doi.org/10.1080/03054980902934639>
- Martos Martínez, Á., Molero Jurado, M. D. M., Pérez-Fuentes, M. D. C., Barragán Martín, A. B., Simón Márquez, M. D. M., Tortosa Martínez, B. M., ... & Gázquez Linares, J. J. (2021). Self-efficacy, positive future outlook and school burnout in Spanish adolescents. *Sustainability*, 13(8), 4575. <https://doi.org/10.3390/su13084575>
- May, R. W., Seibert, G. S., Sanchez-Gonzalez, M. A., & Fincham, F. D. (2019). Self-regulatory biofeedback training: an intervention to reduce school burnout and improve cardiac functioning in college students. *Stress*, 22(1), 1-8. <https://doi.org/10.1080/10253890.2018.1501021>
- Meneghel, I., Martínez, I. M., Salanova, M., & De Witte, H. (2019). Promoting academic satisfaction and performance: Building academic resilience through coping strategies. *Psychology in the Schools*, 56(6), 875-890. <https://doi.org/10.1002/pits.22253>
- Molinari, L., & Grazia, V. (2021). Students' school climate perceptions: do engagement and burnout matter?. *Learning Environments Research*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s10984-021-09384-9>
- Morales, E. E. (2008a). The resilient mind: The psychology of academic resilience. *The Educational Forum*, 72(2), 152-167. <https://doi.org/10.1080/00131720701805017>
- Morales, E. E. (2008b). Academic resilience in retrospect: Following up a decade later. *Journal of Hispanic Higher Education*, 7(3), 228-248. <https://doi.org/10.1177/1538192708317119>
- Morsünbül, Ü., & Yazar, B. (2021). Akademik dayanıklılığın kimlik boyutları ve okula bağlanma ile ilişkisi: ortaokul öğrencileri üzerinden bir inceleme. *Başkent University Journal of Education*, 8(1), 1-10.
- Noh, H., Chang, E., Jang, Y., Lee, J. H., & Lee, S. M. (2016). Suppressor effects of positive and negative religious coping on academic burnout among Korean middle school students. *Journal of Religion and Health*, 55(1), 135-146. <https://doi.org/10.1007/s10943-015-0007-8>
- Noh, H., Shin, H., & Lee, S. M. (2013). Developmental process of academic burnout among Korean middle school students. *Learning and Individual Differences*, 28, 82-89. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2013.09.014>

- Oyoo, S. A., Mwaura, P. M., & Kinai, T. (2018). Academic resilience as a predictor of academic burnout among form four students in Homa-Bay County, Kenya. *International Journal of Education and Research*, 6(3), 187-200.
- Özdemir, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okul tükenmişliği: Ödev, okula bağlılık ve akademik motivasyonun rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 27-35.
- Perrone, K. M., Sedlacek, W. E., & Alexander, C. M. (2001). Gender and ethnic differences in career goal attainment. *The Career Development Quarterly*, 50(2), 168-178. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2001.tb00981.x>
- Richardson, G. E., Neiger, B. L., Jensen, S., & Kumpfer, K. L. (1990). The resiliency model. *Health Education*, 21(6), 33-39. <https://doi.org/10.1080/00970050.1990.10614589>
- Romano, L., Consiglio, P., Angelini, G., & Fiorilli, C. (2021). Between academic resilience and burnout: the moderating role of satisfaction on school context relationships. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(3), 770-780. <https://doi.org/10.3390/ejihpe11030055>
- Rudd, G., Meissel, K., & Meyer, F. (2021). Measuring academic resilience in quantitative research: A systematic review of the literature. *Educational Research Review*, 34, 100402. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100402>
- Salmela-Aro, K., & Read, S. (2017). Study engagement and burnout profiles among Finnish higher education students. *Burnout Research*, 7, 21-28. <https://doi.org/10.1016/j.burn.2017.11.001>
- Salmela-Aro, K., & Upadyaya, K. (2014). School burnout and engagement in the context of demands-resources model. *British Journal of Educational Psychology*, 84(1), 137-151. <https://doi.org/10.1111/bjep.12018>
- Salmela-Aro, K., & Upadyaya, K. (2020). School engagement and school burnout profiles during high school-The role of socio-emotional skills. *European Journal of Developmental Psychology*, 17(6), 943-964. <https://doi.org/10.1080/17405629.2020.1785860>
- Salmela-Aro, K., Kiuru, N., Leskinen, E., & Nurmi, J. E. (2009). School burnout inventory (SBI) reliability and validity. *European Journal of Psychological Assessment*, 25(1), 48-57. <https://doi.org/10.1027/1015-5759.25.1.48>
- Salmela-Aro, K., Kiuru, N., Pietikäinen, M., & Jokela, J. (2008). Does school matter? The role of school context in adolescents' school-related burnout. *European Psychologist*, 13(1), 12-23. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.13.1.12>
- Salmela-Aro, K., Savolainen, H., & Holopainen, L. (2009). Depressive symptoms and school burnout during adolescence: Evidence from two cross-lagged longitudinal studies. *Journal of Youth and Adolescence*, 38(10), 1316-1327. <https://doi.org/10.1007/s10964-008-9334-3>
- Sarıçam, H. (2015). Mediating role of self efficacy on the relationship between subjective vitality and school burnout in Turkish adolescents. *International Journal of Educational Researchers*, 6(1), 1-12.
- Schaufeli, W. B., Martinez, I. M., Pinto, A. M., Salanova, M., & Bakker, A. B. (2002). Burnout and engagement in university students: A cross-national study. *Journal of Cross-cultural Psychology*, 33(5), 464-481. <https://doi.org/10.1177/0022022102033005003>
- Seçer, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinde okul tükenmişliği ile psikolojik uyumsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 81-99.
- Seçer, İ., & Gençdoğan, B. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde okul tükenmişliğinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 1(2), 25-37.
- Shorosh, S., & Berkovich, I. (2022). The relationships between workgroup emotional climate and teachers' burnout and coping style. *Research Papers in Education*, 37(2), 182-198. <https://doi.org/10.1080/02671522.2020.1836516>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Taheri-Kharameh, Z., Sharififard, F., Asayesh, H., & Sepahvandi, M. R. (2017). Academic resilience and burnout relationship of the student of Qom University of Medical Sciences. *Education Strategies in Medical Sciences*, 10(5), 375-383.
- Tang, X., Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2021). School burnout and psychosocial problems among adolescents: grit as a resilience factor. *Journal of Adolescence*, 86, 77-89. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.12.002>

- Teuber, Z., Nussbeck, F. W., & Wild, E. (2021). School burnout among Chinese high school students: the role of teacher-student relationships and personal resources. *Educational Psychology, 41*(8), 985-1002. <https://doi.org/10.1080/01443410.2021.1917521>
- Vasalampi, K., Salmela-Aro, K., & Nurmi, J. E. (2009). Adolescents' self-concordance, school engagement, and burnout predict their educational trajectories. *European Psychologist, 14*(4), 332-341. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.14.4.332>
- Vizoso, C., Arias-Gundín, O., & Rodríguez, C. (2019). Exploring coping and optimism as predictors of academic burnout and performance among university students. *Educational Psychology, 39*(6), 768-783. <https://doi.org/10.1080/01443410.2018.1545996>
- Walburg, V. (2014). Burnout among high school students: A literature review. *Children and Youth Services Review, 42*, 28-33. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.03.020>
- Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1994). Educational resilience in inner cities. In M. C. Wang & E. W. Gordon (Eds.), *Educational resilience in inner-city America: Challenges and prospects* (pp. 45-72). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Wang, M.C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1999). Psychological and educational resilience. In A. J. Reynolds, H. J. Walberg, & R. P. Weissberg (Eds.), *Promoting positive outcomes: Issues in children's and families' lives* (pp.329-366). Washington, DC: CWLA Press.
- Zalts, R., Green, N., Tackett, S., & Lubin, R. (2021). The association between medical students' motivation with learning environment, perceived academic rank, and burnout. *International Journal of Medical Education, 12*, 25-30. <https://doi.org/10.5116/ijme.5ff9.bf5c>